

АВСТРАЛИ УЛСЫН ПАРЛАМЕНТЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ЗАРИМ ТУРШЛАГА (Танилцуулга)

Ц. Болормаа

2009 оны 6 -р сарын 16 -аас 6 -р сарын 19 -ний хооронд 4 өдрийн хөтөлбөртэйгээр Австралийн холбооны улсын Парламент болон Тамгын газрын үйл ажиллагаатай танилцан туршлага судлах айлчлал хийлээ. Энэхүү туршлага судлах айлчлалын хүрээнд Австралийн парламентын дээд танхим, доод танхим болох Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газрын үйл ажиллагаа түүнчлэн парламентад мэдээлэл, судалгааны үйлчилгээ үзүүлдэг номын сангын үйл ажиллагаатай нарийвчлан танилцсан юм.

Австралийн Парламент

Австралийн Парламент нь дээд, доод хоёр танхимтай бөгөөд дээд танхимыг Сенат (Senat) доод танхимыг Төлөөлөгчдийн танхим (House of Representative) гэж нэрлэнэ. Парламентын дээд танхим болох Сенат нь 76 гишүүнтэй, Төлөөлөгчдийн танхим нь 150 гишүүнтэй бөгөөд парламентын хоёр танхим тус тусдаа Тамгын газар (Department)-тай.

Парламентын Тамгын газар

Австрали улсад Парламентын хоёр танхим нь Сенатын Тамгын газар, Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газар, Парламентын үйлчилгээний Тамгын газар гэсэн парламентын гишүүдэд үйлчилгээ үзүүлдэг гурван Тамгын газартай байдаг байна.

Дээрхи бүдүүвчид харагдаж буй Парламентын Тамгын газрууд нь харъяалагдах Танхим тус бүрдээ үйлчилдэг бөгөөд харин “Парламентын Үйлчилгээний Газар” нь Сенат болон Төлөөлөгчдийн танхимын аль алинд үйлчилдэг байгууллага юм. Сенатын Тамгын газар, Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газар Парламентын үйлчилгээний газар нь Парламентын хоёр танхимд хэрхэн үйлчилдэгийг дараахь схемд товчхон харуулсан.

Уг схемээс “Парламентын Үйлчилгээний Газар” нь Сенатын болон Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газраас тусдаа, нэг статустай бие даасан газар гэдэг нь тодорхой харагдаж байна. Тус газрыг Нарийн бичгийн дарга удирдах бөгөөд түүний эзгүйд орлогч НБД удирдана.

Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газар

Туршлага судлах аялалын групп Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газрын бүтэц зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны онцлогтой нарийвчлан танилцсан бөгөөд энэ талаархи товч мэдээллийг доорхи хүснэгтээс харж болно.

Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газрын ажлын албадаас тусгайлан танилцсан алба, хэлтсүүдийг дурьдвал:

- Тамгын газрын Ерөнхий Нарийн бичиг ноён Иан Харрис
- Олон нийттэй харилцах хэлтэс
- Хэвлэл мэдээлэл харилцаа холбооны хэлтэс
- Хэлэлцүүлгийн хэлтэс (Table office)
- Байнгын хороодын ажлын алба
- Танхимын судалгааны хэлтэс
- Хүний нөөц
- Мэдээллийн систем болон Хэвлэлийн хэлтэс
- Радио нэвтрүүлгийн хэлтэс (Парламентын үйлчилгээний газрын харъяа)

Олон нийттэй харилцах хэлтэс

Олон нийттэй харилцах хэлтэс Парламентын үйл ажиллагааг олон нийтэд нээлттэй ил тод байлгах үндсэн чиг үүргийн дагуу ажилдаг. Иргэдийг Парламентын хоёр танхимын хуралдаан болон Question time асуулт хариултын цаг, Парламентын ордонтой танилцуулах ажиллагааг хариуцан зохион байгуулдаг.

Хэвлэл мэдээлэл харилцаа холбооны хэлтэс

Хэвлэл мэдээлэл харилцаа холбооны хэлтэс нь Парламентын үйл ажиллагааг олон нийтэд ил тод, нээлттэй байлгах үндсэн чиг үүрэгтэйгээр үйл ажиллагаагаа явуулдаг. Уг хэлтэс нь улирал тутам хэлэлцэгдэж буй, анхаарал татсан, нийгэм эдийн засгийн ач холбогдол бүхий хуулийг олон нийтэд таниулах зорилгоор сэдэвчилсэн сэтгүүл гаргах бөгөөд тухайн сэтгүүлээр тусгайлан телевизийн нэвтрүүлэг бэлдэж DVD форматад оруулан архивлан хадгалдаг байна.

Түүнчлэн Парламентын вэбсайтад тухайн хуультай холбоотой гишүүдийн байр суурь, ярилцлага, бэлдсэн нэвтрүүлгийг цаг тухайд нь байршуулах үүрэг хүлээн ажиллаж байна. Уг хэлтэс нь бие даасан сэтгүүл, нэвтрүүлэг бэлдэх ажлаа 10 жилийн өмнөөс эхлүүлсэн туршлагатай байсан юм.

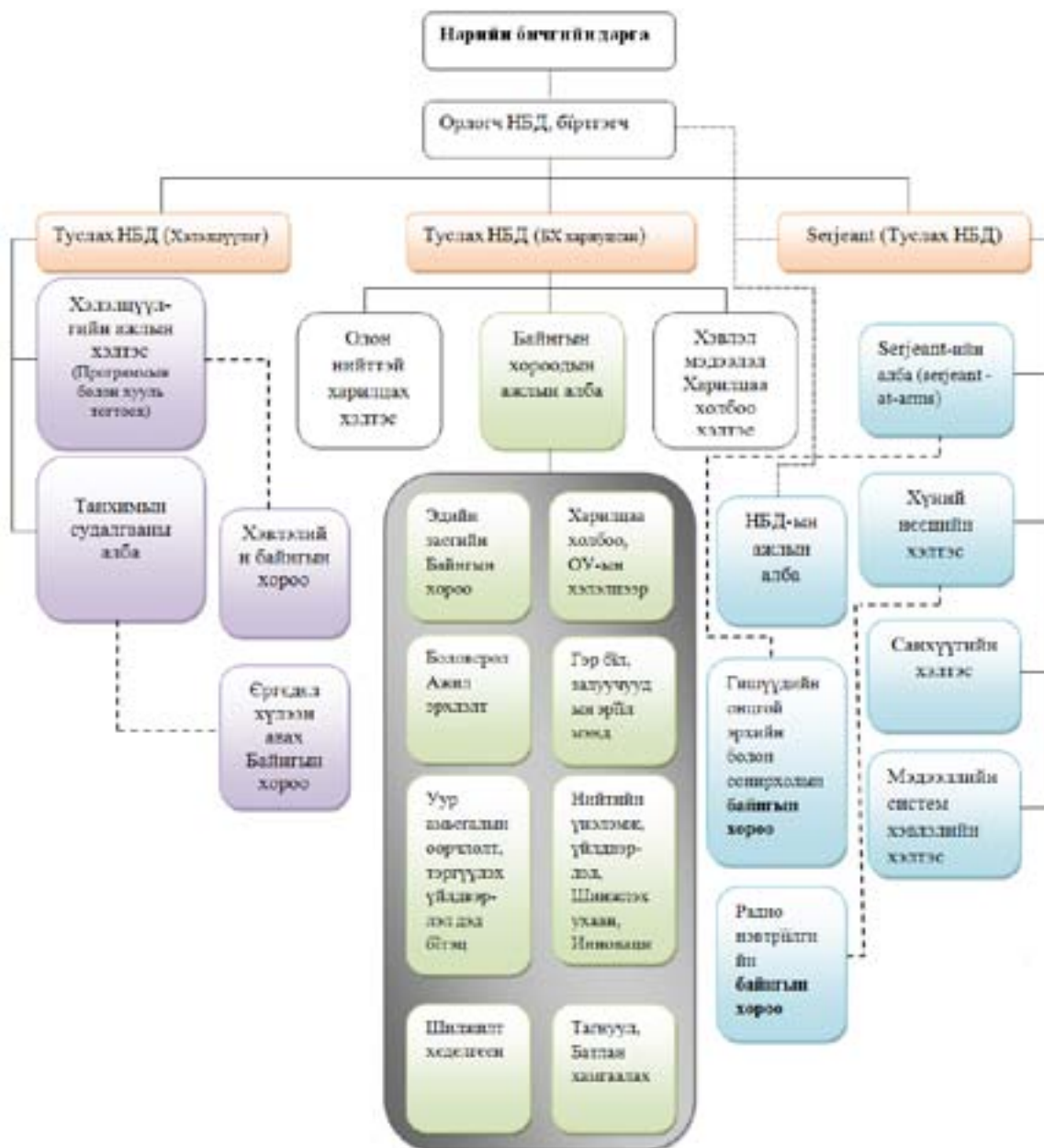
Хэлэлцүүлгийн хэлтэс (Table office)

Хэлэлцүүлгийн хэлтэс нь Парламентын хууль тогтоох бүрэн эрхийг нь хангах зорилгоор хууль тогтоох процессийн асуудлыг эрхлэн гүйцэтгэдэг байна. Хэлэлцүүлгийн хэлтэсийн ажил нь Парламентын байнгын хороод болон Байнгын хорооны ажлын албатай салшгүй холбоотой нарийн дэглэмтэй явагддаг байна. Хэлэлцүүлгийн хэлтэсийн үйл ажиллагаандаа баримтлах гол эх сурвалж нь Үндсэн хууль, Standing Orders буюу хууль тогтоох процесс болон хуралдааны дэгийг зохицуулсан журам байдаг байна. Энэ талаар бие даасан судалгаандаа дэлгэрэнгүй оруулах болно.

* * *

Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газрын удирдлага зохион байгуулалтын бүдүүвч

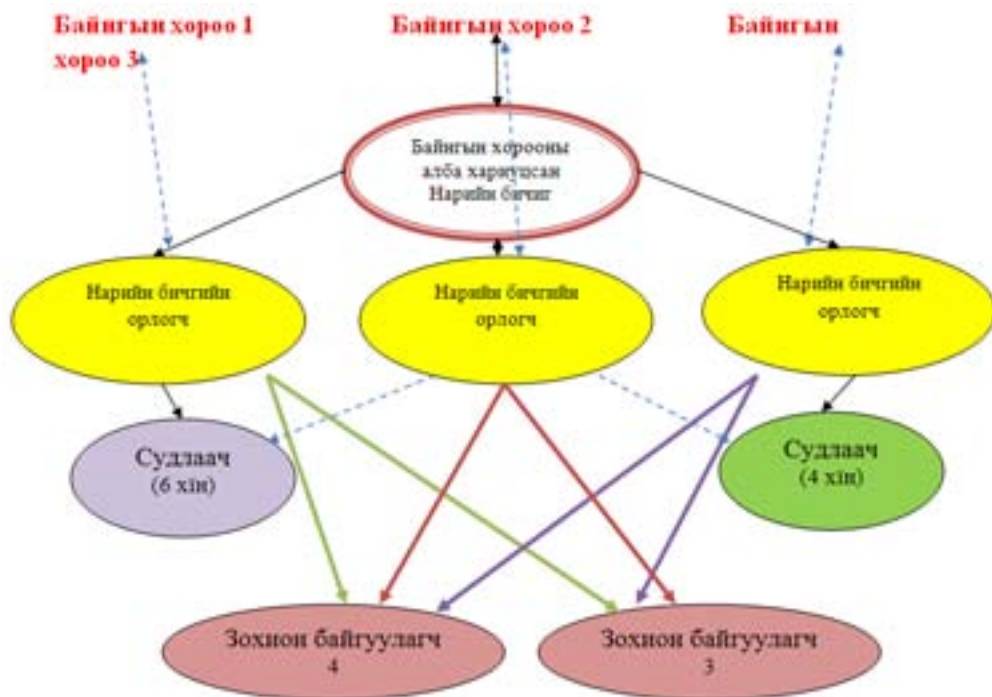

Байнгын хороодын ажлын алба

Энэ удаагийн Парламент 20 байнгын хороо болон 8 байнгын хороодын ажлын албатайгаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Байнгын хороодын ажлын албаны зохион байгуулалтын хувьд 3 байнгын хороо тутамд нэг байнгын хороодын ажлын алба байгуулагдан ажиллаж байна.

Парламентын бүх гишүүд байнгын хороодод харъяалагдах бөгөөд тодорхой нэг асуудлаар дагнасан байнгын хороог сонгон байгуулах ба тухайн асуудлыг шийдвэрлэж дуусмагц уг байнгын хороо татан буугддаг байна. Гурван байнгын хороо тутамд байх байнгын хорооны ажлын албыг дор схемчлэн үзүүлээ.

Байнгын хорооны ажлын албаны бүтэц зохион байгуулалт

Үүнээс гадна Main Committee буюу Үндсэн хороо байдаг байна. Энэ Үндсэн хороонд хуулийн хоёрдугаар хэлэлцүүлгийг явуулах бөгөөд хуулийн төслийг зүйл заалт бүрээр нь нарийвчлан хэлэлцэх бөгөөд ажил хэрэгч санал шүүмж энэ хорооны хуралдаан дээр өрнөдөг байна. Түүнчлэн хуулиар Сенат төсөв, санхүү, мөнгөний бодлого, татвар гэх мэт хөрөнгөтэй холбоотой хуулийн төслийг хэлэлцэх эрхгүй бөгөөд эдгээр хуулийн төслийн гол хэлэлцүүлэг Үндсэн хороон дээр явагддаг байна.

Танхимын судалгааны хэлтэс

Байнгын хороодын үйл ажиллагаа хэрхэн явагдаж байгаа, түүнчлэн байнгын хороодын ажлын албаны үйл ажиллагааг хэрхэн сайжруулах чиглэлийн дагнасан судалгааг явуулдаг байна.

Радио нэвтрүүлгийн хэлтэс

Радио нэвтрүүлгийн хэлтэс нь Сенат, Төлөөлөгчдийн танхим, бүх байнгын хороодын хуралдаан, хэлэлцүүлэг, санал шүүмж, асуулгын цагийг орон даяар шууд дамжуулах үүргийг хүлээдэг хэлтэс юм. Уг хэлтэс нь бусад газар, хэлтэс, албадын нэгэн адил Парламентын ордонд байрлах бөгөөд 2 танхим бүхий телевизийн студи, хуралдааныг шууд дамжуулах удирдлагын өрөөнүүдтэй мэргэжлийн инженер, техникийн ажилчидтайгаар үйл

ажиллагаагаа явуулдаг байна. Уг шууд нэвтрүүлгүүд нь орон даяар телевизийн сувгаар, дэлхий даяар Парламентын вэбсайтаар цацагддаг байна.

Хүний нөөц

Парламентийн Тамгын газруудад нийттэй 1235 ажилчин, албан хаагчтай. Үүнээс Сенатын танхимд 152, Төлөөлөгчдийн танхимд 154, Парламентын үйлчилгээний газарт 929 албан хаагч ажилдаг байна.

* * *

Хоёр Парламентын үйлчилгээний газар

Парламентын Үйлчилгээний Газар” нь дараахь бүтэцтэй байна. Үүнд:

- Номын сан \Судалгаа шинжилгээ, мэдээлэл гэсэн 2 хэсэгт хуваагдана\
- Санхүүгийн хэлтэс
- Хүний нөөц, менежмент
- Бүтээгдэхүүн болон үйлчилгээний хөгжлийн салбар
- Барилга үйлчилгээний салбар
- Стратеги болон бизнес үйлчилгээний салбар гэсэн салбар хэлтсүүдтэй байна. Үүнээс манай аялалын групп Номын сан судалгааны салбартай тусгайлан танилцсан юм.

Парламентын Номын сан

Парламентын Номын сан анх 1901 онд Мэлбурн хотноо Австралийн Парламенттай хамт байгуулагдсан түүхтэй. 1960 он хүртэл Парламентын номын сан Тамгын газар хоёр нэг удирдлага зохион байгуулалтын дор үйл ажиллагаагаа явуулж байсан. 1962 оноос Австралийн Үндэсний номын сантай хамтарч үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн боловч тун удалгүй бие даасан Парламентын номын сан болсон. 1999 онд Парламентын номын сангийн үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тогтоосон “Парламентын үйлчилгээний тухай” хууль батлагдсан.

Парламентын Номын сан хоёр үндсэн хэсгээс бүрдэнэ. Үүнд:

- Судалгаа, шинжилгээ
- Мэдээлэл

Хуулийн дагуу Парламентын Номын сан дараахь чиг үүрэгтэй байна:

- Цаг хугацаанд нь, нууцлалын өндөр зэрэглэлийг баримтлана
- Бие даасан, гишүүд сенатуудын хүсэлтийн дагуу мэдээлэл судалгааны үйлчилгээ үзүүлнэ
- Өндөр хэмжээний стандарт мөрдөж ажиллана.
- Эрх тэгш үйл ажиллагаа үзүүлнэ
- Сенатын гишүүд асуултанд оролцох үед түүний дагуу хөтөлбөр боловсруулна
- Гишүүдийн орон нутагт мэдээллэх мэдээллийг бэлдэнэ. дамжуулна

Парламентын Номын сангийн харилцагчид нь:

- Гишүүд, Сенатууд
- Улс төрийн намууд
- Сенат болон Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газрын болон байнгын хорооны ажлын албаны ажилчид, албан хаагчид

Үзүүлдэг үйлчилгээ:

- Шинжээч дүгнэлт
- Бичгэн болон аман зөвлөмж
- Баримт, тоон болон статистик мэдээлэл
- Судалгааны зөвлөмж болон хэвлэл
- Хуулийн төслийн тайлбар
- Дэмжлэг болон сургалтын чиг баримжаа
- Сэтгүүлийн нийтлэл өгүүлэл, ном, мэдээллийн бааз
- Хэвлэл мэдээллийн нөөц \сонин , радио телевиз\
- Мэдээлэл олоход туслах
- Семинар болон Лекц

Номын сангийн судалгааны салбар жилд ойролцоогоор 20000 гаруй шинжээчийн дүгнэлт болон судалгааны ажил гаргадаг. Судалгааны ажил гүйцэтгэх хугацаа маш шахуу ачаалал өндөртэй ажилладаг байна. Судалгааны салбарын бүтэц зохион байгуулалтанд хоёр жилийн өмнө өөрчлөлт орсон. Судалгааны салбар нь 80 гаруй судлаач болон туслах ажилчидтай 7 хэсэгтэй. Үүнд:

- Эдийн засгийн судалгааны хэсэг
- Гадаад хэрэг, аюулгүй байдалын судалгааны хэсэг
- Эрх зүй болон хуулийн төслийн шинжилгээний хэсэг
- Улс төр болон нийтийн удирдлагын судалгааны хэсэг
- Шинжлэх ухаан, технологи, Хүрээлэн буй орчин байгалийн баялагын судалгааны хэсэг
- Нийгмийн бодлогийн судалгааны хэсэг
- Статистик дүрслэлийн судалгааны хэсэг

Судлаачдад тавих шаардлага:

- Салбарын мэдлэг
- Судалгааны болон бичгийн ур чадвар
- Задлан шинжлэх болон зөвлөлдөх чадвар
- Хөрвөх чадвар

- Мэргэжлийн ур чадвар
- Мэдээлэл зөв олж авах, хувийн зохион байгуулалт сайтай байх.

Номын сангийн гол чиг үүргийн нэг болох Мэдээллийн салбар нь 60 -аад ажилчидтай үйлчилгээний 4 хэсэгтэй.

- Номын сангийн мэдээлэл (Хоёр сая долларын өртөг бүхий 150иад мянган номтой)
- Мэдээллийн бааз бүрдүүлэлт (Мэдээллийн бааз бүрдүүлэх, индэксжүүлэх)
- Хэвлэл (хэвлэмэл болон цахим хэвлэл, вэбсайт болон интранэтэд эх болон анатаци бэлдэх, цахим хэвлэл мэдээллийн мониторинг хийх)
- Төв лавалгааны цэг (Судалгаа, шинжилгээний захиалга авах гол цэг)

Номын сангийн мэдээллийн бааз бүрдүүлэлт болон вэбсайт нь маш нарийн зохион байгуулалттай бөгөөд үйл ажиллагаа нь жигдэрсэн байна. Номын сан мэдээллийн баазаа Парламентын вэбсайтад байршуулах бөгөөд цахим мэдээллийн баазыг дараахь байдлаар төрөлжүүлэн байршуулсан байдаг байна. Үүнд: сонины хайчилбар, нийтлэл, гишүүдын илтгэл (судлаачдын бэлдсэн), Номын сангийн өөрийн хэвлэл, номны каталоги, хуулийн төслийн шинжилгээ, улс төрийн намуудын баримт бичиг, хэвлэлийн газар, радио телевизийн нэвтрүүлэг, Парламентын гарын авлага

Номын сангийн судалгааны ажил

Номын сангийн судалгааны хэсгүүд нь судалгаа шинжилгээний ажил гүйцэтгэхдээ удирдлагын гаргасан “Судалгааны захиалга хүлээн авах журам”, “Судалгааны ажил гүйцэтгэх заавар”, “Хуулийн төслийн шинжилгээ хийх журам” болон холбогдох бусад заавар журмын дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Туршлага судлах явцад тус судалгааны салбарын судалгааны ажил гүйцэтгэх арга зүй, зохион байгуулалтын хэлбэр манай төвийн үйл ажиллагаатай тун ойролцоо байсан юм.

Австралийн судалгааны салбарын судалгаа шинжилгээний ажлын чухал хэсэг бөгөөд заавал хийх ёстой ажлын нэг нь Хуулийн төслийн шинжилгээ (Bills digest) юм.

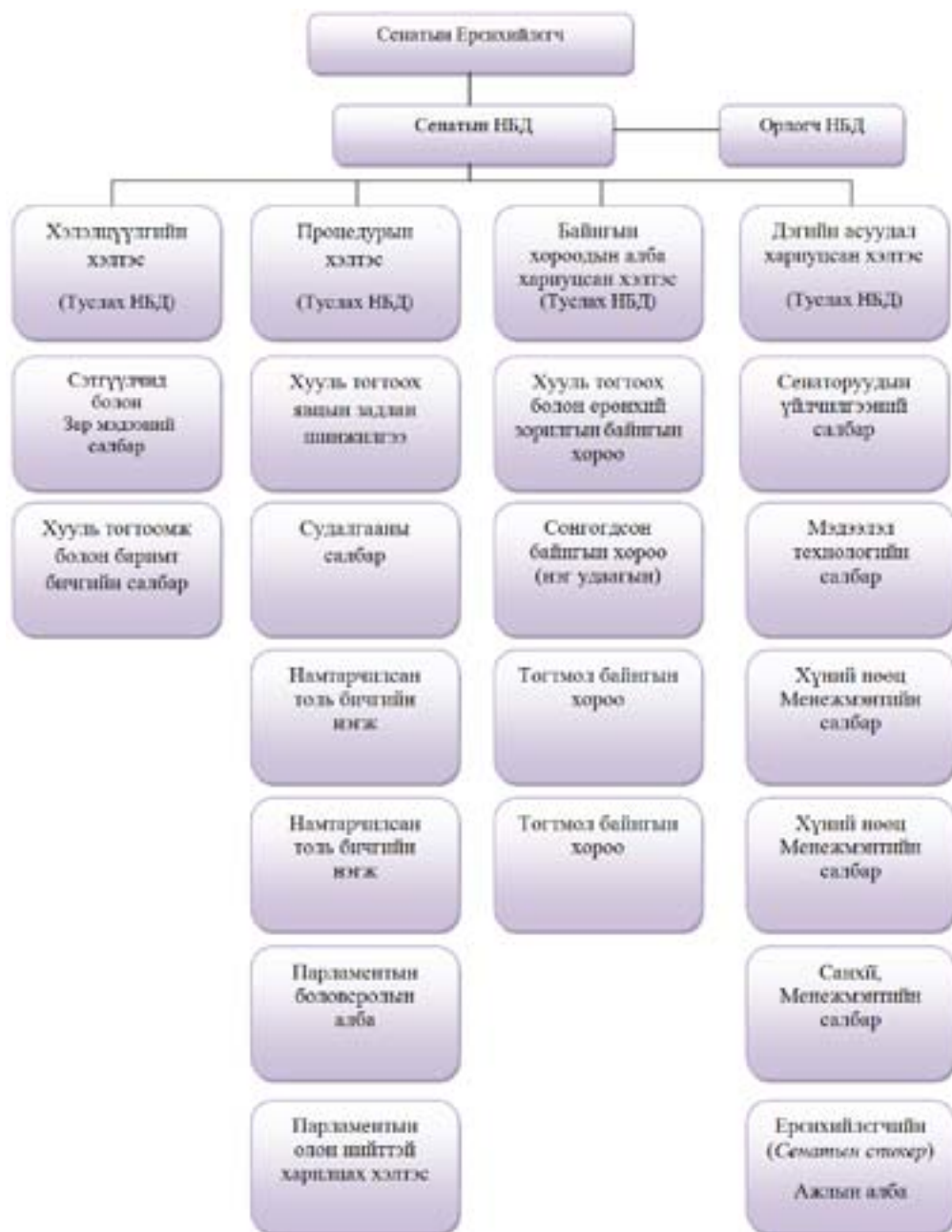
Хуулийн төслийн шинжилгээ

Судалгааны салбарын Эрх зүй болон хуулийн төслийн шинжилгээний хэсэг нь 2008 оны 2-р сараас шинээр үйл ажиллагаагаа эхэлсэн Парламентын нийт 267 хуулийн төсөлд шинжилгээ хийсэн байна. Хуулийн төслийн шинжилгээг хийхдээ дараахь агуулгын хүрээнд хийдэг байна. Үүнд:

- Хуульд нийгмийн ямар харилцааг дэвшүүлэх зорилт тавьсан
- Хуулийн төсөл боловсруулах явц
- Зохицуулж буй гол харилцаа хэрхэн зохицуулж байгаа
- Томоохон заалтууд
- Дүгнэлт
- Зөвлөмж, тайлбар гэсэн гол зургаан асуудлын хүрээнд хийдэг байна.

Хуулийн төслийн шинжилгээг бүх гишүүд үздэг бөгөөд ойролцоогоор сард 80-100 мянган хүн үздэг гэсэн албан ёсны тоо баримт байдаг байна. Иймээс хуулийн төслийн шинжилгээнд дурьдсан зөвлөмжийг хуулийн төсөлд тусгах боломж өндөр байдаг байна. Хуулийн төслийн шинжилгээг зөвхөн Судалгааны салбар хийнэ. Учир нь Байнгын хороодын судлаачид зөвхөн улс төрийн өнгө аястай тайлан бичдэгээс үүдэн хараат бус бие, даасан, бодит судалгаа гаргах үүднээс хуулийн төслийн шинжилгээг судалгааны

салбарын үндсэн чиг үүрэг болгосон байна.

Хуулийн төслийн шинжилгээ хийхуoa dgaн хоёр тохиолдол байна. Үүнд:

- Цаг хугацааны хувьд боломжгүй
- Тухайн хуулийн төсөл асуудалгүй

Хуулийн төсөлд шинжилгээ хийхэд тулгарч буй бэрхшээлтэй асуудал нь хуулийн төсөл зөвхөн Парламентад танилцуулагдсаны дараа нээлттэй болдог учраас цаг хугацааны хувьд маш давчуу болдог. Энэ нь ажлын үр дүнд сөргөөр нөлөөлөх учраас шинжилгээг урьдчилсан байдлаар хийж эхэлдэг байна. Энэхүү бэрхшээлийг арилгах арга замыг Парламентын Тамгын газрууд эрэлхийлсээр байна.

Гурав **Сенатын Тамгын Газар**

Хөтөлбөрийн дагуу Сенатын танхимын асуулт хариултын цагтай танилцсан юм. Сенатын Тамгын газар нь бүтэц зохион байгуулалтын хувьд Төлөөлөгчдийн танхимын Тамгын газартай төстэй бөгөөд зөвхөн Сенатад үйлчилэх үндсэн үүрэгтэй байгууллага юм. Сенатын Тамгын газар нь 4 хэлтэстэй, хэлтэс тус бүр нь дотроо ажлын албадтай байна. Тамгын газрын хэлтэс нь дараахь байдлаар зохион байгуулагдсан байна:

- Хэлэлцүүлгийн хэлтэс буюу (Table office)
- Процедурын хэлтэс (Prucedure Office)
- Байнгын хороодын алба хариуцсан хэлтэс
- Дэгийн асуудал хариуцсан хэлтэс буюу (Black Rod`s office)

